

Pomoc prawna

Funded through ELA Translation Facility for Information

ombudsman
Public Defender of Rights

ombudsman for children
Defender of Children's Rights

Pomocy prawnej możesz potrzebować w sądach, urzędach, na policji, przy rozwiązywaniu sporów z pracodawcą, przy spisywaniu umowy, w przypadku gdy prowadzona jest wobec Ciebie egzekucja komornicza lub postępowanie karne, czyli w sytuacji, kiedy potrzebujesz rozwiązać problem prawny i nie wiesz, co robić.

W niniejszej broszurze wyjaśnimy, do kogo i kiedy można się zwrócić po poradę, a także w jaki sposób można uzyskać pomoc prawną świadczoną nieodpłatnie lub za niższe stawki.

Kto pomoże mi w mojej sprawie?

Adwokaci

Adwokaci [czeski termin „advokát” odpowiada statusowi polskich radców prawnych i adwokatów] udzielają porad we wszystkich sprawach prawnych. Na przykład sporzążą umowę, złożą w Twoim imieniu odwołanie od decyzji urzędu, mogą reprezentować Cię przed sądem, bronić w postępowaniu karnym itd.

Adwokaci świadczą swoje usługi **odpłatnie**.

- Jeśli posiadasz środki na opłacenie adwokata, odpowiednią osobę możesz znaleźć w swojej okolicy lub wybrać z listy zamieszczonej pod linkiem [seznam advokátů](#) na stronie Czeskiej Izby Adwokackiej [Česká advokátní komora].
- Jeśli nie masz środków na opłacenie adwokata, możesz zwrócić się o pomoc prawną świadczoną nieodpłatnie lub za niższe stawki. W niniejszej broszurze doradzamy również, do kogo i o co można się zwrócić, i w jaki sposób należy to zrobić.

Organizacje oferujące doradztwo osobom znajdującym się w trudnej sytuacji (zwane także „podmiotami świadczącymi doradztwo społeczne” lub krótko „poradniami”)

Należą do nich poradnie obywatelskie, poradnie rodzinne, poradnie dla osób starszych, poradnie dla osób z niepełnosprawnościami itd. Poradnie świadczą doradztwo nieodpłatnie.

Poradnie omówią z Tobą Twoją sytuację i doradzą, co możesz dalej zrobić lub do kogo możesz się zwrócić. Zwykle nie podejmą jednak za Ciebie niezbędnych kroków. W przypadku stwierdzenia, że Twój problem prawny jest bardziej złożony i nie potrafią Ci pomóc, mogą skierować Cię do adwokata.

Każda poradnia działa trochę inaczej, dlatego niniejsza broszura nie zawiera dokładnych informacji o tym, w jaki sposób można się do niej zwrócić i co poradnia może dla Ciebie zrobić.

Poradnię znajdziesz na stronie rzecznika www.ochrance.cz w sekcji [Nevím si rady se svou životní situací](#) [Nie wiem, co robić w mojej sytuacji] (ulotki [Občanské poradny](#) [Poradnie obywatelskie] lub [Organizace zabývající se cizineckou a uprchlickou problematikou](#)) [Organizacje zajmujące się problematyką cudzoziemców i uchodźców] lub w rejestrze Ministerstwa Pracy i Spraw Społecznych [Ministerstva práce a sociálních věcí] ([Registr poskytovatelů sociálních služeb](#)) [Rejestr podmiotów świadczących usługi społeczne].

Uwaga! Jeśli prowadzisz spór sądowy lub zamierzasz to zrobić, organizacja pozarządowa lub poradnia obywatelska może zalecić Ci zwrócenie się do adwokata. Jeśli zostałeś(-aś) oskarżony(-a) w postępowaniu karnym, powinieneś(powinnaś) zawsze zwrócić się do adwokata.

 Pomocy mogą Ci udzielić także inni specjaliści, na przykład **notariusze, komornicy sądowi** lub **doradcy podatkowi**. Te osoby świadczą pomoc w zakresie swojej specjalizacji. Ich pomoc jest **zwykle odpłatna**. W sporach pracowniczych mogą pomóc Ci także **organizacje związkowe**. Organizacje związkowe pomagają swoim członkom **zwykle nieodpłatnie**.

 Uwaga! Sądy, urzędy ani policja nie doradzają w kwestiach prawnych.

Potrzebuję pomocy prawnej, ale nie mam na to środków. Co mogę zrobić?

Poniżej możesz zdobyć informacje dotyczące konkretnej sytuacji:

Potrzebuję tylko porady adwokata, nie prowadzę sporu sądowego czytaj dalej Konsultacja prawna z adwokatem	Potrzebuję pomocy przed urzędami czytaj dalej Pomoc prawna przed urzędami (i przed Trybunałem Konstytucyjnym)	Prowadzę spór sądowy lub zamierzam pozwać urząd czytaj dalej Pomoc prawna przed sądem	Prowadzę spór sądowy lub zamierzam pozwać inną osobę lub podmiot, np. pracodawcę, sąsiada itd. czytaj dalej Pomoc prawna przed sądem	Zostałem(-am) oskarżony(-a) w postępowaniu karnym czytaj dalej Pomoc prawna w postępowaniu karnym
--	---	---	---	---

Konsultacja prawna z adwokatem

Jeśli potrzebujesz porady prawnej, aby dowiedzieć się, jak należy dalej postępować, ale nie stać Cię na opłacenie adwokata, możesz zwrócić się do Czeskiej Izby Adwokackiej o **wyznaczenie adwokata w celu krótkiej konsultacji**. Jeśli udowodnisz, że nie masz środków, adwokat zostanie Ci przydzielony **nieodpłatnie**.

W taki sposób przydzielony adwokat poświęci Ci co najmniej **30 minut**. Konsultację możesz uzyskać **aż cztery razy w roku** pod warunkiem, że czas żadnej z tych konsultacji nie przekroczy 30 minut (**ogółem wyłącznie dwie godziny na rok**). Podczas spotkania adwokat wyjaśni Ci, o jaki problem prawny chodzi i jak możesz go rozwiązać. Zwykle nie rozwiąże Twojego problemu na miejscu i nie sporządzi żadnego dokumentu (umowy, wniosku do sądu). Konsultacja służy uzyskaniu wiedzy, jak postępować dalej.

Co muszę zrobić, aby uzyskać dostęp do adwokata w celu krótkiej konsultacji?

- 1 Złoż wniosek na [formularzu](#) – znajdziesz go na stronie podmiotu [Česká advokátní komora](#) [Czeska Izba Adwokacka].
- 2 Wnieś opłatę 100 CZK – przelewem z rachunku bankowego lub przekazem pocztowym.
Z opłaty zostaniesz zwolniony(-a), jeśli udowodnisz, że
 - posiadasz legitymację osoby z niepełnosprawnością lub niepełnosprawnością w stopniu znacznym,
 - została Ci przyznana pomoc finansowa w trudnej sytuacji materialnej,
 - jesteś osobą poniżej 15. roku życia,
 - otrzymujesz zasiłek opiekuńczy stopnia III (znaczny stopień zależności) lub IV (całkowita zależność) lub opiekujesz się osobą, której został przyznany taki zasiłek opiekuńczy, lub

- jesteś cudzoziemcem umieszczonym w ośrodku detencyjnym dla cudzoziemców lub ośrodku przyjmującym cudzoziemców.

3 Udowodnij Czeskiej Izbie Adwokackiej, że Twoje **przeciętne miesięczne wynagrodzenie za ostatnie 6 miesięcy kalendarzowych** poprzedzających złożenie wniosku jest **niższe niż trzykrotność minimum socjalnego** (Twojego lub wszystkich osób, z którymi wspólnie zamieszkujesz lub wspólnie opłacasz koszty utrzymania). Minimum socjalne od stycznia 2023 r. dla jednej osoby wynosi 4 860 CZK, dla dwóch dorosłych osób 8 510 CZK. W przypadku rodziny z dziećmi jego wysokość zależy od ich liczby i wieku (dla dwóch osób dorosłych i dwójki dzieci wynosi ono ok. 14 480 CZK). Do ustalenia jego wysokości możesz skorzystać z kalkulatora na stronie czeskiego Ministerstwa Pracy i Spraw Społecznych [MPSV] (www.mpsv.cz: Působnost MPSV (Zakres działalności Ministerstwa Pracy i Spraw Społecznych) → Příjmy a životní úroveň (Dochody i standard życia) → Životní a existenční minimum (Minimum socjalne i minimum egzystencji)→ Kalkulačka (Kalkulator)...).

W wyjątkowych przypadkach możesz zostać zwolniony(-a) z tego wymogu.

Więcej informacji znajdziesz na stronie instytucji [Česká advokátní komora](#) [Czeska Izba Adwokacka].

4 Jeśli Czeska Izba Adwokacka wyznaczy Ci bezpłatnego adwokata, **musisz umówić się z nim na spotkanie**. W większości przypadków udasz się do jego kancelarii. Tylko w wyjątkowych przypadkach adwokat może odwiedzić Cię na przykład w szpitalu lub więzieniu.

Pomoc prawna przed urzędami (i Trybunałem Konstytucyjnym)

Jeśli nie wiesz, jak należy postąpić w sprawach przed urzędami, możesz skorzystać z pomocy jednej z **organizacji świadczących pomoc osobom w trudnej sytuacji socjalnej** (więcej informacji na początku ulotki).

Sprawa prowadzona przed urzędem może jednak okazać się skomplikowana, w związku z czym możesz **potrzebować adwokata**, na opłacenie którego Cię nie stać. Na przykład urząd nie przyzna Ci renty inwalidzkiej lub emerytury, odrzuci Twój wniosek o zasiłek opiekuńczy, wykreśli Cię z listy osób poszukujących pracy itd. W takiej sytuacji możesz zwrócić się do Czeskiej Izby Adwokackiej o przydzielenie nieodpłatnego adwokata.

Co mam zrobić, w przypadku gdy potrzebuję adwokata do nieodpłatnej pomocy ze sprawami w urzędach?

1 Zwróć się do Czeskiej Izby Adwokackiej o przydzielenie **nieodpłatnego** adwokata.

Wniosek należy złożyć na **formularzu**, który znajdziesz na stronie instytucji [Česká advokátní komora](#) [Czeska Izba Adwokacka]. Izba ma osobny dokument o nazwie [formulář pro jednotlivce](#) [formularz dla osób indywidualnych] (osób fizycznych) i [právnické osoby](#) [podmiotów prawnych].

2 Czeska Izba Adwokacka przydzieli Ci nieodpłatnego adwokata, którego opłaci państwo,

- zwłaszcza jeśli **nie posiadasz środków, nie masz regularnych dochodów lub Twój dochód jest na poziomie minimum socjalnego i brakuje Ci środków, aby opłacić adwokata**. Izba bardzo dokładnie zbada Twoją sytuację, ustali na przykład, czy rzeczywiście nie możesz pracować i zarabiać lub w inny sposób uzyskać więcej pieniędzy (osoby z niepełnosprawnościami, emeryci i renciści itp.), czy nie możesz czegoś sprzedać lub oddać w wynajem itd. Uwzględnij także Twoje długi (w tym alimenty) i bieżące wydatki. Zbada Twoje całkowite dochody i sytuację majątkową oraz dochody i sytuację majątkową wszystkich innych osób, które zamieszkują z Tobą we wspólnym gospodarstwie domowym;

- jeżeli nie chodzi o żądanie pozbawione sensu (nie chodzi o „w oczywisty sposób bezpodstawne dochodzenie lub obronę prawa” – na przykład dochodzenie czegoś wyraźnie niezgodnego z prawem, ewentualnie w przypadku wyraźnego przekroczenia terminu itd.); oraz
- jeśli nie nadużywasz swojego prawa – w zasadzie chodzi o to, czy postępujesz w sposób uczciwy.

Czeska Izba Adwokacka powiadomi Cię na piśmie o zakresie reprezentacji, jakiej podejmie się adwokat. Może również określić związane z tym warunki.

Jeśli Twoja **sytuacja finansowa ulegnie poprawie**, na przykład znajdziesz pracę lub otrzymasz spadek, **jesteś zobowiązany(-a) poinformować o tym niezwłocznie Czeską Izbę Adwokacką**. Ceska Izba Adwokacka zakończy nieodpłatne świadczenie reprezentacji prawnej i od tego momentu koszty adwokata będziesz opłacał(-a) samodzielnie.

Jeśli Ceska Izba Adwokacka stwierdzi, że we wniosku podałeś(-aś) **niedokładne lub nieprawdziwe informacje**, odwoła nieodpłatną reprezentację prawną i **obarczy jej kosztem Cię od początku**.

Co mam robić w przypadku, gdy potrzebuję adwokata w celu złożenia skargi konstytucyjnej?

Skargę do Trybunału Konstytucyjnego możesz złożyć **wyłącznie po wyczerpaniu wszystkich środków naprawczych** (wniesionych do urzędów lub sądów wszystkich instancji, do których możesz zwrócić się w drodze odwołania, skargi lub skargi kasacyjnej), i **tylko wtedy, jeśli urząd lub sąd naruszył Twoje podstawowe prawo lub wolność** (Trybunał Konstytucyjny nie może zajmować się innymi uchybieniami). Takie sprawy nie należą do prostych, dlatego prawo wymaga, aby przed Trybunałem Konstytucyjnym reprezentował Cię adwokat. Więcej informacji znajdziesz na stronie Trybunału Konstytucyjnego [Průvodce řízením o ústavní stížnosti](#) [Przewodnik dotyczący postępowania w sprawie skargi konstytucyjnej].

Jeśli chcesz złożyć skargę konstytucyjną i nie stać Cię na opłacenie adwokata, musisz postępować w ten sam sposób jak w przypadku składania wniosku do Ceskiej Izby Adwokackiej o wyznaczenie adwokata do reprezentowania przed urzędem (czytaj wyżej na tej stronie).

Pomoc prawna przed sądem

Jeśli prowadzisz spór w sądzie lub zamierzasz to zrobić i potrzebujesz adwokata, na opłacenie którego Cię jednak nie stać, możesz zwrócić się do sądu o przydzielenie adwokata świadczącego pomoc nieodpłatnie lub za niższą stawkę.

Na przykład toczysz spór z sąsiadem, pracodawcą, sprzedawcą produktu zlej jakości, dostawcą gazu, przewoźnikiem, z krewnymi o spadek itd., albo rozwożysz się i prowadzisz spór o dzieci lub majątek, chcesz pozwać urząd, który nie wydał Ci pozwolenia na budowę, nie przyznał pomocy finansowej w trudnej sytuacji materialnej, nie wydał legitymacji osoby z niepełnosprawnością, wykreślił Cię z listy osób poszukujących pracy, nie przyznał Ci renty inwalidzkiej lub emerytury.

Co mam zrobić, aby sąd wyznaczył mi adwokata z urzędu lub świadczącego pomoc za obniżoną stawkę?

1 Zwróć się do sądu, który prowadzi spór lub w którym zamierzasz złożyć pozew, o wyznaczenie zastępcy prawnego z urzędu.

W wyjaśnij sądowi, że Twoja sprawa jest skomplikowana pod względem prawnym i do swej obrony potrzebujesz prawnika.

2 Sąd prześle Ci do wypełnienia **formularz**, w którym szczegółowo opiszesz swoją sytuację finansową i majątkową: jakie masz dochody, ile masz pieniędzy, jakie masz długi, jakie składniki majątku posiadasz – np. dom, mieszkanie, samochód itp.

Uwaga! Jeśli w późniejszym okresie Twoja sytuacja ulegnie poprawie (np. znajdziesz pracę lub otrzymasz w spadku pieniądze lub majątek), sąd cofnie ustanowienie zastępcy prawnego z urzędu, a dalsze koszty jego zastępstwa procesowego będziesz opłacał(-a) samodzielnie.

3 Sąd ustanowi dla Ciebie zastępcę prawnego, jeśli

- uzna, że nie będziesz w stanie samodzielnie bronić się przed sądem i potrzebujesz prawnika,
- uzna, że nie posiadasz środków na opłacenie prawnika, oraz
- istnieje co najmniej mała szansa na wygranie sporu. Oznacza to na przykład, że nie dochodzisz czegoś, co jest w oczywisty sposób niezgodne z prawem, lub że nie upłynął termin złożenia pozwu (i sprawa nie jest tzw. sprawą przedawnioną) itd.

Sąd ustanowi dla Ciebie konkretnego zastępcę prawnego (zazwyczaj adwokata). Jeśli wybrałeś(-aś) już konkretną osobę i zaproponowałeś(-aś) ją sądowi, sąd może wtedy wyznaczyć właśnie ją. Jeśli sąd tego nie zrobi, musi uzasadnić to w swoim postanowieniu.

Swą pomoc będzie ona świadczyła . **nieodpłatnie lub po obniżonych stawkach.**

Jeśli sąd nie przydzieli Ci zastępcy prawnego, możesz złożyć odwołanie do sądu wyższej instancji.

Jeżeli po złożeniu odwołania sąd wyższej instancji lub trybunał nie wyznaczył przedstawiciela prawnego i co najmniej dwaj prawnicy, z którymi się kontaktowałeś(-aś) odmówili Ci udzielenia pomocy, możesz zwrócić się do instytucji [Česká advokátní komora](#) [Czeska Izba Adwokacka]. Możesz to zrobić w ten sam sposób jak w przypadku wniosku o przydzielenie adwokata do spraw prowadzonych przed urzędami [czytaj [Právní pomoc u úřadů \(a Ústavního soudu\)](#)]. [Pomoc prawną przed urzędami (i przed Trybunałem Konstytucyjnym)]. Ponadto musisz udowodnić, że przynajmniej dwaj adwokaci odmówili Ci udzielenia pomocy.

Pomoc prawna w postępowaniu karnym

Jeśli zostałeś(-aś) oskarżony(-a) o popełnienie przestępstwa, a policja lub prokurator wszczął wobec Ciebie dochodzenie lub zostałeś oskarżony(-a) w sądzie, możesz potrzebować obrońcy. Obrońcą jest zawsze adwokat.

Procedura jest odmienna, w przypadku gdy:

- musisz mieć obrońcę (tzw. obrona obowiązkowa) oraz
- obrońcę chcesz mieć, ale nie musisz.

Kiedy muszę mieć obrońcę (tzw. obrona obowiązkowa)? Czy taki obrońca jest bezpłatny?

Obrońcę musisz mieć, na przykład kiedy przebywasz w areszcie, w więzieniu, grozi Ci kara co najmniej 5 lat pozbawienia wolności, posiadasz ograniczoną zdolność do samodzielnego podejmowania czynności prawnych, jesteś niepełnoletni(a) lub jeśli sąd bądź prokurator uważają to za konieczne itd. Sąd powiadomi Cię, że potrzebujesz obrońcy, i wezwie Cię do samodzielnego wybrania odpowiedniej osoby. Jeśli tego nie zrobisz, sąd przydzieli Ci obrońcę.

W takiej sytuacji za obrońcę nie płacisz i jego koszt opłaci państwo.

Jeśli jednak przegrasz sprawę (sąd wyda wobec Ciebie wyrok skazujący, odrzuci skargę lub wniosek o wznowienie postępowania), sąd zobowiąże Cię do opłacenia jego kosztów. Jeśli jednak sąd uzna, że nie stać Cię na opłacenie obrońcy, nie będziesz musiał(-a) tego robić.

Co mam zrobić w przypadku, gdy chcę mieć obrońcę, ale nie stać mnie na jego opłacenie?

- 1 **Zwróć się do sądu** (jeśli nie zostałeś(-aś) jeszcze oskarżony(-a), wówczas zwróć się do prokuratora) o **przyznanie nieodpłatnej obrony lub obrony po obniżonych stawkach**.

We wniosku musisz udokumentować, że nie masz środków na opłacenie obrońcy.

- 2 Jeśli sąd ustali, że nie możesz sobie pozwolić na obrońcę, przychyli się do Twojego wniosku. Otrzymasz wówczas obrońcę **nieodpłatnie lub po obniżonych stawkach stawki**.

- 3 **Wybierz swojego obrońcę** lub zwróć się do sądu o jego przydzielenie.

! Jeśli sąd **odrzuci wniosek**, możesz **złożyć skargę, która skutkuje zawieszeniem**. Jeżeli do Twojego wniosku nie przychyli się nawet sąd wyższej instancji i jednocześnie udzielenia pomocy odmówili Ci co najmniej dwaj adwokaci, możesz zwrócić się do instytucji Česká advokátní komora [Czeska Izba Adwokacka]. Zrobisz to w taki sam sposób, jak w przypadku wniosku o wyznaczenie adwokata do reprezentowania przed urzędem [czytaj Právní pomoc u úřadů (a Ústavního soudu)] [Pomoc prawna w urzędach (i Trybunale Konstytucyjnym]. Ponadto musisz udowodnić, że przynajmniej dwaj adwokaci odmówili Ci udzielenia pomocy.